

2025-nji ýylyň sentýabr aýynda Ýaponiýa dünyäde ilkinji agaçdan ýasalan emeli hemrany — “LignoSat” — kosmosa uçuryp, tehnologiýa we ekologiýa ugurlarynda täze sahypany açdy. Kyoto Uniwersiteti bilen Sumitomo Forestry kompaniýasynyň bilelikde işläp düzýän bu taslamasy, kosmos enjamlarynda ekologiýa taýdan arassa materiallaryň ulanylmagynyň mümkinçiligini görkezýär.

LignoSat näme?

“LignoSat” — 10 santimetr ölçegli, kub görnüşli hemra bolup, onuň daşky gurluşy magnoliýa agajyndan taýýarlanylý. Agajyň saýlanyşy onuň ýylylyga we wakuuma çydamlylygy bilen baglanyşykly. Hemra Ýaponiýanyň JAXA kosmos agentligi bilen hyzmatdaşlykda halkara kosmos stansiýasyna (ISS) ugradyldy we ol ýerden orbita goýberiler.

Bu taslamanyň esasy maksady:

- Kosmosda agaç materialynyň fiziki we himiki durnuklylygyny barlamak
- Metal hemralaryň ýanmagy bilen atmosferada döreýän alýumin bölejikleriniň önüni almak
- Ekologiýa taýdan arassa, ýangyjy az sarp edýän hemra gurluşyny ösdürmek

Agaç hemralar ýananda, atmosferada zyýanly bölejikler döretmeýär. Bu bolsa geljekde kosmos galyndylaryny azaltmakda möhüm ädim bolup biler.

Tehniki aýratynlyklar

- Daşky gurluş magnoliýa agajyndan
- Içki elektronika adaty hemralardaky ýaly, ýokary tehnologiýaly komponentlerden
- Agramy takmynan 1 kilogram
- ISS arkaly orbita goýberilenden soň, birnäçe aýlap maglumat ýygnamak bilen meşgullanar

Eger LignoSat üstünlikli işlese, bu tehnologiýa:

- Kiçi hemralarda agaç materiallarynyň giňden ulanylmagyna
- Ekologiýa taýdan durnukly kosmos enjamlarynyň ösdürilmegine
- Ýer atmosferasyna täsirini azaltmaga ýol açar.

Şeýle hem, bu taslama ýaş alymlara we innowatorlara ekologiýa bilen tehnologiýany utgaşdyrmakda täze pikirler berýär.

Orazmuhammet ANNAORAZOW
Türkmen döwlet maliýe
institutynyň talyby